

Informačný bulletin pre zamestnancov
v systéme výchovného poradenstva
a prevencie

Milí čitatelia,

januárové číslo newslettera prináša v úvode informácie o priebehu výskumu v našom Detskom centre pre vzdelávanie a výskum v poslednom období, možnosť zamyslieť sa nad spokojnosťou so svojim životom a **vyskúšať si na sebe Dotazník životnej spokojnosti**. Ponúka tiež príležitosť **zistiť viac o inšpiratívnom návrhu z našej dielne a projekte**, ktorého výstupy pomáhajú učiteľkám materských škôl. Stále môžete využiť možnosť **prihlásiť sa na našu konferenciu Dieťa v ohrození, nominovať poradňu**, ktorá získava špeciálne ocenenie za výnimočný prínos počas pandémie a **zistiť viac o finalistkách kategórie Mladý talent poradenstva**. Národný projekt „Štandardy“ **otvára ďalšie skupiny vzdelávania** „Inovatívne prvky v kariérovej výchove a poradenstve v školách“ pre základné a stredné školy. Pracovná skupina národného projektu „Usmerňovať pre prax“, ktorá pracuje na definovaní obsahového a výkonového štandardu metodického usmerňovania, **vypracovala teoretické zakotvenia a definíciu** obsahového a výkonového štandardu v metodickom usmerňovaní. Ak budete mať chvíľu čas, radi vás opäť pozveme „Odborne na slovíčko“, vypočuť si naše **podcasty pre odborníkov i laickú verejnosť**. Nechýbajú **zostrihy z našich webinárov** a v závere **knižné novinky**.

Prijemné čítanie.

Nahliadnite do úseku nášho výskumu...

Čo priniesol výskum v našom Detskom centre?

Nazrite s nami do plnenia úlohy Retrospektívny výskum v Detskom centre pre vzdelávanie a výskum, ktorej cieľom je spracovávanie dát a údajov z kariet klientov z multidisciplinárnej ambulancie do odborných výstupov vo forme metodických materiálov, kazuistík a riešení životných situácií dieťaťa. Výskum sa realizuje priebežne, na každý rok je zadefinovaná výskumná téma. V roku 2021 sme sa venovali výskytu porúch učenia u detí s dysfáziou. Úloha nadväzuje na retrospektívny výskum, zameraný na sledovanie rečového a kognitívneho vývinu, s cieľom zachytiť typické jazykové a kognitívne vývinovo-špecifické odchýlky u detí s vývinovou dysfáziou (vývinová jazyková porucha). Cieľom nadväzujúcej úlohy je zachytiť výskyt/početnosť špecifických porúch učenia u detí s danou diagnózou. A to nielen výskyt dyslexie a dysortografie, t.j. porúch učenia, ktoré sú viacmenej viazané na rečový vývin, ale aj dyskalkúlie. Zároveň sledujeme vzťahy medzi jednotlivými jazykovými a kognitívnymi schopnosťami s prejavmi

špecifických schopností, ako je čítanie, čítanie s porozumením, zvládanie gramatických pravidiel, matematické schopnosti. Úloha by mala prispieť k cielenejšej diagnostike (logopedickej, špeciálno-pedagogickej) príčin poruchy učenia u detí mladšieho školského veku, pretože časť výskumnej vzorky z prvej časti výskumu nebola odborne podchytená v predškolskom období.

Ide o skupinu detí, ktoré sa k odborníkom dostávajú až v školskom období, kedy začínajú byť problémy so zvládaním učiva vypuklejšie, pričom pôvodné príčiny problémov (vývinová jazyková porucha) sa vyskytovali už v predškolskom veku a ušli

02 4342 0973

sekretariat@vudpap.sk

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava

pozornosti hlavne rodičov a pedagógov z materských škôl. U tejto skupiny detí (deti, ktoré navštívili DCVV z dôvodu podozrenia na VPU) sme zaznamenali, že etiologickou bázou diagnostikovanej poruchy učenia je vývinová jazyková porucha, ktorej reziduá boli stále manifestované - či už v bežnom rečovom prejave dieťaťa, alebo potvrdené cieľenou diagnostikou rečového vývinu. Napriek najnovším vedeckým poznatkom, že príčinou VPU sú narušené jazykové a kognitívne kompetencie, niektorí odborníci v diagnostickom procese zotrvávajú na tradičnom diskrepančnom modeli. Kvalitnejšia špeciálnopedagogická diagnostika, ktorá vychádza z najnovších teórií príčin výskytu VPU ako znížených jazykových a kognitívnych kompetencií, môže ovplyvniť cielenejšiu, na príčiny zameranú následnú terapiu a stimuláciu.

Výskum pokračuje na vzorke 144 detí/klientov DCVV z predchádzajúcej etapy výskumu. V roku 2021 sme zostavili zberný dotazník jednotlivých špecifických schopností podieľajúcich sa na procesoch čítania, písania, matematických zručností, ktoré sa dajú kvantitatívne spracovať. Vo výskume sa spracovávajú dáta z nasledujúcich testov: TKF- (Rey-Osterriethov test komplexnej figúry - pri deťoch s poruchami učenia sa používa ako výslovný test matematických schopností), Diagnostika špecifických porúch učenia, Neuropsychologická batéria testov na spracovanie čísel a počítanie u detí - ZAREKI, Číselný trojuholník, Súbor špecifických skúšok z matematiky (T-74), Čítanie, písanie, dyslexia, G-test.

Vzhľadom na to, že v roku 2021 prebiehala etapa zberu dát a ich digitalizácie a etapa štatistického spracovania, relevantnejšie údaje budú k dispozícii v roku 2022. Zatiaľ môžeme konštatovať, že narušený vývin reči/vývinová jazyková porucha je časťou etiologickou bázou vývinových porúch učenia, a to nielen dyslexie a dysortografie, ale ovplyvňuje aj vývin matematických schopností v zmysle sémantickej dyskalkúlie. Na diagnostiku sémantických problémov matematických schopností sa ako vhodný diagnostický nástroj ukazuje test Zareki. Napriek tomu, že ešte nemáme relevantné výstupy z danej výskumnej úlohy, čiastočné údaje sú odbornej verejnosti prezentované formou vzdelá-

vania, webinárov alebo online diskusií, resp. formou kazuistik pre odborných zamestnancov poradenských zariadení, študentov na praxi a stážistov, ako aj pripomienkovaním relevantných odborných materiálov z NP štandardy.

Viac o výskume a odbornej činnosti v DCVV si môžete [prečítať TU](#).

Sme spokojní so svojím životom?

V texte sa naša kolegyňa K. Belovičová bude venovať téme spokojnosti so životom, pokúsi sa zhrnúť, kým a ako bol skoncipovaný Dotazník životnej spokojnosti, čo presne meria, spomenie úskalia jeho validácie, ako aj to, v akých výskumoch bol využitý. Zároveň *budete mať možnosť pozrieť sa na to, ako to vyzerá s vašou spokojnosťou s vlastným životom.*

Dotazník (SWLS; Satisfaction with Life Scale) predstavuje jednu z najpoužívanejších viacpoložkových škál na zisťovanie celkovej spokojnosti so životom, pozostáva zo 4 položiek s reliabilitou $\alpha = 0,88$. Škála spokojnosti so životom (SWLS) bola prvýkrát vytvorená vedcami Dienerom, Emmonsom, Larsenom a Griffinom (1985) a publikovaná v článku časopisu Journal of Personality Assessment. SWLS bol vyvinutý ako spôsob hodnotenia kognitívneho úsudku jednotlivca o jeho celkovej spokojnosti so životom.

Čo si máme predstaviť pod pojmom životná spokojnosť?

Za podstatu životnej spokojnosti považuje D. M. Haybron (2005) priaznivý postoj k vlastnému životu a zdôrazňuje, že životnú spokojnosť nemožno redukovať iba na názor či presvedčenie človeka,

ide o pociťovanie životnej spokojnosti. Podobne Ch. Sumner (in D. M. Haybron, 2005) uvádza, že spokojnosť so životom vychádza z pozitívneho hodnotenia podmienok svojho života, ktoré jednotlivec oceňuje priaznivo voči svojim normám alebo očakávaniam. D. M. Haybron (2005) vyjadruje rovnicu obsahujúcu faktory, od ktorých závisí spokojnosť jednotlivca so svojím životom: $S = K + O + V$, kde S – spokojnosť (trvalá miera šťastia), K – konštitúcia (vyjadruje zdedenú stránku celkového šťastia, dispozície k prežívaniu šťastia), O – okolnosti v živote, V – faktory, ktoré ovládame vôľou (vnútorné okolnosti).

Vývoj a validácia SWLS na meranie celkovej spokojnosti so životom prešla dlhou cestou. Medzi rôznymi zložkami subjektívneho blahobytu je SWLS úzko zameraný na hodnotenie celkovej spokojnosti so životom a nezasahuje do príbuzných konštruktov, ako sú pozitívny vplyv alebo osamelosť. Vieme, že SWLS má priaznivé psychometrické vlastnosti, vrátane vysokej vnútornej konzistencie a vysokej časovej spoľahlivosti. Skóre v rámci SWLS mierne až vysoko koreluje s inými ukazovateľmi subjektívnej pohody a predvídateľne koreluje so špecifickými osobnostnými charakteristikami. Početné štúdie, ako napríklad tá, ktorú vykonal Dr. William Pavot z University of Minnesota, dokazujú, že tento dotazník je mimoriadne spoľahlivý. Najmä pokiaľ porovnávame reliabilitu SWLS s reliabilitou iných škál, ktoré hodnotia rovnaký rozmer. Ukázalo sa, že skóre na SWLS koreluje s mierami duševného zdravia a je prediktívne pre budúce správanie, ako sú pokusy o samovraždu.

SWLS je veľmi jednoduchý, krátky dotazník, ktorý sa skladá iba z 5 vyjadrení. Od účastníkov, ktorí vypĺňajú dotazník, sa vyžaduje, aby posúdili, nakoľko súhlasia s jednotlivými tvrdeniami. Majú na výber z čísl 1-7, pričom ten, kto označí číslo 1 s týmto tvrdením „nesúhlasím“ a ten, kto označí 7 s týmto tvrdením „rozhodne súhlasím“. Napríklad, jedným z tvrdení je: „či doposiaľ respondent v živote dosiahol všetky dôležité veci, ktoré chcel?“. Čo povie, stojí to za zamyslenie? Ak vás dotazník zaujal, SWLS je široko dostupný zadarmo online a aj keď existuje niekoľko drobných variácií,

každý má vo svojej podstate rovnaký zámer.

Viacerí odborníci dotazník vnímajú ako jeden z najlepších spôsobov, ako získať spoľahlivé informácie o ľudskej spokojnosti s vlastným životom. Úspešnosť používania dotazníka je rovnako dobrá u ľudí rôznych vekových skupín. Dotazník SWLS sa dá použiť v akejkoľvek krajine a v rôznych kultúrnych kontextoch. Inými slovami povedané, dotazník nemusia využívať vo svojich výskumoch len psychológovia, ale aj výskumníci z rôznych sociovedných odborov.

Ak by sme ako výskumníci chceli zistiť, čo nám v danej skúmanej spoločnosti chýba, mali by sme použiť práve tento dotazník SWLS. Okrem toho nám tiež umožňuje pochopiť, ktoré oblasti nášho života si vyžadujú viac skúmania, práce alebo zrelosti. Dá sa teda povedať, že spokojnosť je viac ako stav. Je to proces, ktorý sa neustále buduje a zdokonaľuje. To je dôvod, prečo je prístup k tomuto nástroju taký užitočný pre psychologické intervencie aj pre sociologický výskum ako taký. Dotazník SWLS umožňuje posúdiť napríklad aj to, ako sa mení životná spokojnosť jednotlivca v priebehu klinickej intervencie. Odborníci tvrdia, že ide o užitočný nástroj, ktorý je veľmi dôležitý v oblasti psychológie a výskumu. Psychológovia, ktorí vyvinuli SWLS, nechceli, aby zisťoval mieru spokojnosti s faktormi, ako sú zdravie, financie alebo emocionálne vzťahy. Ide o nástroj, ktorý meria subjektívnu realitu reprezentovanú piatimi výroky.

Čo presne dotazník meria?

Pokiaľ ide o pocit subjektívnej pohody, vedci tvrdili, že sa skladá z dvoch hlavných zložiek: emočnej a

kognitívnej (Diener, 1984, Veenhoven, 1984).

Kognitívna zložka bola viac koncipovaná s uspokojením zo života (Andrews & Withey, 1976), napriek tomu jej predtým nebola venovaná veľká pozornosť. Diener a kol. (1985) sa to snažili vyriešiť a vývojom SWLS vytvorili silný nástroj na meranie kognitívnych zložiek, ktoré podľa nich odrážali subjektívny pocit pohody a životnej spokojnosti. SWLS nie je navrhnutý tak, aby vám pomohol pochopiť spokojnosť v ktorejkoľvek oblasti života - ako je vaša práca alebo vzťahy, namiesto toho bol vyvinutý tak, aby vám pomohol získať pocit spokojnosti s vlastným životom. Aj keď dotazník nemeria jednotlivé zložky, môže to byť vynikajúcim východiskovým bodom, podnecujúcim hlbšie zamyslenie a preskúmanie konkrétnych oblastí života, ktoré vám môžu spôsobovať pocit nespokojnosti.

Vyskúšajte si dotazník SWLS na sebe

Nižšie je uvedených päť tvrdení, s ktorými môžete súhlasiť alebo nesúhlasiť. Pomocou 1-7 nižšie, uveďte svoj súhlas s každou položkou umiestnením príslušného čísla v riadku pred touto položkou. Vo svojej odpovedi buďte otvorení a úprimní.

(1= rozhodne súhlasím; 2= nesúhlasím; 3= skôr nesúhlasím; 4= nemôžem sa rozhodnúť; 5= skôr súhlasím; 6= súhlasím; 7= rozhodne súhlasím)

1. Vo väčšine ohľadov je môj život blízko môjmu ideálu.
2. Podmienky môjho života sú vynikajúce.
3. Som spokojný/á so svojím životom.
4. Zatiaľ som dostal/a dôležité veci, ktoré som v živote chcel/a.
5. Keby som mohol/a prežiť svoj život, nezmenil/a by som takmer nič.

Bodovanie pre SWLS funguje celkom jednoducho, a to súčtom celkových čísel, ktoré skórujete v porovnaní s každým z výrokov. Čím vyššie je vaše skóre, tým vyšší je váš pocit životnej spokojnosti ako celku. Výška súčtu vášho celkového skóre by mala zodpovedať miere vašej celkovej životnej spokojnosti:

- 31-35 = mimoriadne spokojný
- 26-30 = spokojný

- 21-25 = mierne spokojný
- 20 = neutrál
- 15-19 = mierne nespokojný
- 10-14 = nespokojný
- 5-9 = mimoriadne nespokojný

Pavot a Diener (2013) vytvorili podrobnejší popis toho, čo vaše skóre znamená a aký je váš pocit/miera spokojnosti s vlastným životom.

31-35 Mimoriadne spokojný

Ak na SWLS dosiahnete toto skóre, znamená to, že máte silnú lásku k svojmu životu a pocit, že sa vám všetko darí. Neznamená to, že váš život je dokonalý, ale ste spokojní s tým, ako veci sú, a / alebo máte pocit, že akékoľvek výzvy sú dočasné a dajú sa zvládnuť. Vysoké skóre neznamená, že sa uspokojíte so svojím pocitom spokojnosti a je pravdepodobné, že chápete, že výzva je cestou k rastu a väčšej spokojnosti.

26-30 Spokojný

Ak skórujete v tomto rozmedzí, pravdepodobne máte pocit, že väčšina vecí vo vašom živote sa vyvíja skutočne dobre, ale môže existovať jedna alebo dve kľúčové oblasti, ktoré chcete zmeniť. Vnímame, že váš život nie je dokonalý a rešpektujete, že akékoľvek jeho výzvy sú možnosťou pre ďalší rast a skúmanie.

21-25 Mierne spokojný

Toto skóre znamená, že ste všeobecne spokojní, v priemere s každým dňom svojho života, existujú však oblasti, ktoré by ste chceli vylepšiť. Možné vylepšenia v jednotlivých oblastiach alebo doménach vášho života sú motiváciou a viedli by k vyššiemu pocitu životnej spokojnosti.

20 Neutrál

Skóre 20 – v strede stupnice - znamená, že ste pravdepodobne pomerne neutrálni, pokiaľ ide o váš pocit spokojnosti so životom. Možno sa príliš nezamýšľate nad mierou svojej celkovej spokojnosti, nad tým, čo by sa malo zlepšiť, alebo čo zmenu nepotrebuje.

15-19 Mierne nespokojný

Skóre v tomto rozmedzí môže znamenať, že máte tendenciu sa každodenne cítiť nespokojní ako spokojní a existuje niekoľko významných oblastí na zlepšenie. Môže to tiež naznačovať, že ste vo vše-

obecnosti spokojní, ale existuje jedna oblasť života, v ktorej sa cítite hlboko nespokojní a ktorá vedie k nižšiemu skóre. Skóre v tomto rozpätí vyžaduje ďalšie zamyslenie sa nad tým, čo je potrebné vylepšiť, aby sa zvýšil váš pocit spokojnosti.

10-14 Nespokojný

„Nespokojné skóre“ signalizuje, že sa necítite byť spokojný (-á) so svojou súčasnou situáciou. Môže to byť hlboká nespokojnosť vo všetkých, alebo v dvoch, troch oblastiach vášho života. Stojí za zamyslenie, či je vaša nespokojnosť spôsobená len určitou nedávnou udalosťou alebo situáciou, ktorá môže byť dočasná, alebo či je to „chronická nespokojnosť“, keďže nežijete život, aký skutočne chcete.

5-9 Mimoriadne nespokojný

Skóre na takomto nízkom konci stupnice znamená, že ste mimoriadne nespokojní so svojimi súčasnými životnými podmienkami. Opäť platí, že ak je toto skóre dôsledkom nejakého nedávneho tvrdeho úderu v živote, napríklad úmrtia, situácia sa môže so správnou podporou časom zlepšiť. Nízke skóre však býva známkou nespokojnosti vo viacerých oblastiach života a je dobrým východiskovým bodom na začatie uvažovania o tom, prečo tomu tak je.

V literatúre často nájdete dotazník SWLS použitý s ďalšími dotazníkmi, ktoré merajú napr.: mieru šťastia (Lyubomirsky & Lepper, 1999), alebo dotazník o zmysle života (Steger et al., 2006), či o nádeji (Bailey & Synder, 2007). Niekoľko ďalších štúdií sa tiež snažilo využiť ich škálu v rôznych kultúrnych skupinách na testovanie platnosti s pozitívnymi výsledkami. Galankis et al. (2017) ju použili na vzorke 1797 gréckych domorodcov a výsledky

boli v súlade so štúdiami pôvodného výskumníka, ako aj s ďalšími štúdiami skúmajúcimi medzikultúrne využitie SWLS. Jedinou časťou dotazníka, ktorá bola vo výskume spochybnená, je použitie piateho tvrdenia, pretože vedci sa domnievajú, že má slabšiu asociáciu so životnou spokojnosťou a namiesto toho spôsobuje, že účastníci uvažujú skôr o túžbe zmeniť niečo, s čím sú nespokojní, ako o svojom celkovom poňatí spokojnosti so svojím životom (Pavot & Diener, 1993).

Skúsme sa spolu zamyslieť: „Dá sa takýmto testom vlastne zistiť, či je človek spokojný s realitou, v ktorej momentálne žije?“ Niekomu sa môže zdať, že nič nie je viac subjektívne, špecifické a jedinečné ako osobný pocit šťastia človeka. Tak ako potom skúmať tento stav ľudskej mysle? Pokusov bolo mnoho, a aspoň niektoré z nich sú uvedené nižšie. Fahrenberg, J. Myrtek, M. Schumacher, J. Brähler E. (2001) si dotazník prispôbili, aby mohli zachytiť individuálnu spokojnosť človeka v desiatich oblastiach života: zdravie, práca a zamestnanie, finančná situácia, voľný čas, manželstvo a partnerstvo, vzťah k vlastným deťom, vlastná osoba, sexualita, priatelia, známi a príbuzní, bývanie. Súčet položiek tvorí celkovú hodnotu SWLS ako indexu celkovej životnej spokojnosti. Životná spokojnosť bola v tomto výskume definovaná ako individuálne posúdenie minulých a súčasných životných podmienok a perspektív do budúcnosti.

Ďalší, ktorí skúmali osobnosť vo vzťahu k životnej spokojnosti, boli Popelková, Sisková a Zatková z roku 2010. Cieľom skúmania bolo analyzovať životnú spokojnosť slovenských učiteľov vo vzťahu k vybraným osobnostným črtám. Výskumný súbor tvorilo 197 učiteľov. Autorky uviedli, že možno predpokladať, že keď si učiteľ cení sám seba, pociťuje väčšiu spokojnosť so životom. Negatívne sebahodnotenie má podľa nich vplyv na rôzne oblasti života, t.j. ak učiteľ nemá dôveru vo vlastné schopnosti, dosahovanie úspechu môže byť náročnejšie, čo následne vplyva i na jeho spokojnosť so životom.

Pre získanie dát boli použité: Dotazník životnej spokojnosti, NEO-FFI – päťfaktorový osobnostný

inventár a RSES – Rosenbergova škála sebahodnotenia. U učiteľov zaznamenali významné vzťahy medzi životnou spokojnosťou a osobnostnými črtami, s výnimkou otvorenosti voči skúsenosti. Ukázalo sa, že významnými prediktormi životnej spokojnosti sú neurotizmus, extravergia a sebahodnotenie.

Výskum preukázal významný vzťah medzi životnou spokojnosťou a dvomi sledovanými osobnostnými črtami: prívetivosťou a svedomitosťou. Vysoká miera prívetivosti učiteľov, t. j. altruistické, priateľské správanie, chápanie a porozumenie druhým, sklon dôverovať ľuďom, je pozitívnym faktorom vo vzťahu k životnej spokojnosti. Na životnú spokojnosť učiteľov má významný vplyv i svedomitosť. Vzťah k práci, aktívny proces plánovania a realizo-

vanie úloh prispieva k pocitu životnej spokojnosti učiteľov. Na základe uvedených výsledkov možno usudzovať, že cieľavedomí, ctížiadostiví, vytrvalí a spoľahliví pedagógovia dosahujú vyššiu spokojnosť so životom.

Kohútová sa snažila o opis životnej spokojnosti a zmyslu života vo vybraných demografických premenných. Cieľom výskumu bolo identifikovať rozdiely v úrovni životnej spokojnosti a zmysluplnosti života podľa spôsobu bývania, študijných, pracovných povinností a partnerského stavu. Vo výskume sme využili dotazníky Škála spokojnosti so životom [SWLS, Satisfaction with life scale, Diener et al., 1985] a Dotazník zmyslu života [MLQ- Meaning in life questionnaire, Steger et al., 2007], obsahujúce rozmanitú prítomnosť a hľadanie zmyslu života. Výsledky naznačujú, že existuje rozdiel v úrovni životnej spokojnosti podľa spôsobu bývania. Vo výskume morálneho posudzovania vo vzťahu k životnej spokojnosti sa Márii Klimešovej podarilo poukázať na nízku signifikantnosť vzťahu medzi spokojnosťou so životom a morálnou kompetenciou v danej vzorke respondentov. Vnímanie subjektívnej spokojnosti u študentov gymnázia nesúvisí s morálnou kompetenciou.

Literatúra na vyžiadanie u autorky.

Dávame do pozornosti...

Prečítajte si inšpiratívny návrh z našej dielne

Zistite viac o projekte, ktorého výstupy pomáhajú učiteľkám materských škôl:

- vzdelávať deti v rôznorodej, často početnej triede, ktorú navštevujú deti rôzneho veku, s odlišnou úrovňou vývinu, rozdielnymi potrebami, záujmami i temperamentom, z rozmanitého sociálneho a kultúrneho prostredia, či deti s rôznymi špeciálno-vzdelávacími potrebami.
- dosahovať maximálny potenciál všetkých detí a kompenzovať ich znevýhodnenia pred zahájením školského vzdelávania.

02 4342 0973

sekretariat@vudpap.sk

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava

Prežívanie a správanie detí a mládeže na Slovensku počas pandémie

Pandémia zasiahla celú spoločnosť, nevynímajúc deti a mládež. Predkladaný výskum, ktorý na konferencii Dieťa v ohrození predstavia Mgr. Juraj Holdoš, PhD. a Mgr. Pavel Izrael, PhD. reflektuje problematiku prežívania a správania slovenských detí a dospelujúcich počas pandémie. Reprezentatívny výskum sa uskutočnil v júni 2021 pod gesciou Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch pod MPSVaR SR. Zúčastnilo sa ho 1423 detí a dospelujúcich vo veku 9 – 17 rokov z celého Slovenska.

Využite možnosť [prihlásiť sa](#) na konferenciu DIEŤA V OHROZENÍ (formou odborných kolokvií) na tému „Ohrozenie duševného zdravia dieťaťa v súčasnosti“. Viac informácií o konferencii [nájdete TU](#).

Predstavujeme vám finalistky kategórie Mladý talent poradenstva!

Mgr. Barbora Molčanová
školská psychologička (CPPPaP Sabinov)

Mgr. Silvia Morávková, PhD.
sociálna pracovníčka (CPIS BUDÚCNOSŤ, n.o., Nitra)

Mgr. Petra Andelová
psychologička (CPPPaP Holíč)

Galavečer s oceňovaním Osobnosti poradenstva sa pomaly blíži, konať sa bude 17.2.2022 v Bratislave a my už poznáme finalistky kategórie Mladý talent poradenstva do 35 rokov. Cenu odovzdá **Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR**.

Viac informácií o finalistkách [nájdete TU](#).

02 4342 0973

sekretariat@vudpap.sk

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava

Ktorá poradňa získa špeciálne ocenenie? Ešte stále to môže byť tá vaša!

Na základe množstva podnetov od vás, pedagogických a odborných zamestnancov, ako aj rodičov opätovne otvárame zber nominácií pre poradenské zariadenia za výnimočný prínos počas pandémie!

Hodnotitelia pri čítaní nominácií prihliadajú na:

- spôsoby komunikácie počas pandémie: dištančné formy odbornej starostlivosti a podporné aktivity, ktoré reagovali na pandemickú situáciu (online aktivity, terénna práca...)
- využívanie invenčných, či nadčasových foriem krízovej intervencie
- ... a z toho vyplývajúcu dostupnosť služieb

Možnosť nominovať máte už len do 20.1.2022 18:00 hod! Tak neváhajte a [kliknite SEM](#).

Základné informácie k návratu do škôl od 10. januára 2022

Na základe zlepšujúcej sa pandemickej situácie postupujeme podľa avizovaných informácií a do škôl sa žiaci vrátia v termíne 10. januára 2022. Pre školy to znamená, že sa budú riadiť manuálom [Školský semafor](#). Rovnako ako v predchádzajúcom období sa školy plošne zatvárať nebudú. V prípade positivity žiaka môže príslušnú triedu uzatvoriť riaditeľ. Rozhodnutie o zatvorení celej školy v prípade nepriaznivej situácie však môže spraviť len regionálny hygienik, napríklad pokiaľ je na škole značná časť tried v karanténe či vysoký počet nakazených osôb.

Výnimku z karantény majú v zmysle vyhlášok Úradu verejného zdravotníctva plne očkované a prekonané osoby. To platí aj pre žiakov škôl, ktorí sa budú môcť po očkovaní alebo prekonaní aj naďalej prezenčne vzdelávať.

V školách budú zároveň podľa vyhlášky Úradu verejného zdravotníctva povinné rúška. Prekrytie horných dýchacích ciest nie je povinné pre deti v materskej škole, osoby so závažnými poruchami autistického spektra, ťažkým mentálnym alebo sluchovým postihnutím, pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov pri vzdelávaní takýchto žiakov. Celú vyhlášku si [môžete pozrieť TU](#).

Aké novinky prináša národný projekt „ŠTANDARDY“?

Tvorba obsahových štandardov

V mesiaci december sme finalizovali obsahové intervenčné štandardy a v rámci autorských kolektívov zapracovávali podnety od recenzentov a hodnotiteľov. Obsahové štandardy prechádzajú jazykovou korektúrou a finálnym formátovaním. Tešíme sa na overovanie obsahových štandardov v praxi, chystáme výzvu a dávame si záležať na špecifikácii výstupov potrebných z overovania. Naším cieľom je pri-

niest poradenskému systému obsahové štandardy, ktoré sprehľadňujú poskytovanie odbornej starostlivosti. Týmto ďakujeme všetkým interným a externým expertom, ktorí sa k našej snahe pridali a zapojili sa poskytnutím nielen svojho času a odborných znalostí, ale i svojím ľudským, a chvíľami až nadľudským výkonom s nami pracovali na dosiahnutí tohto cieľa. Ak by ste chceli bližšie nazrieť do tvorby obsahového štandardu pre kariérovú výchovu a kariérové poradenstvo v systéme výchovného poradenstva a prevencie, prečítajte si článok, ktorý nám vyšiel v časopise Kariérové poradenstvo v teórii a praxi, ktorý vydáva [centrum Euroguidance](#).

Pilotné overovanie multidisciplinárneho prístupu v praxi

Od februára bude vo všetkých regiónoch Slovenska prebiehať *pilotný program uplatňovania multidisciplinárneho prístupu (MDP) v poradenskej a preventívnej starostlivosti o dieťa a jeho rodinu*. Program bude určený pre odborných a pedagogických zamestnancov, ako aj zamestnancov verejnej a štátnej správy a jeho cieľom je podporiť a posilniť multidisciplinaritu v praxi, s cieľom pomoci dieťaťu a jeho rodine.

Základ tohto programu budú tvoriť zozbierané [skúsenosti multidisciplinárneho prístupu v rámci pedagogickej praxe](#) a odborné postupy. Zber skúseností priamo od odborníkov z praxe bol realizovaný prostredníctvom spolupráce interných a externých expertov a prebiehal od roku 2019 do roku 2020 v 8 krajoch Slovenskej republiky. Zmyslom odborných postupov je vytvoriť sériu odborných dokumentov – manuálov a postupov na konkrétne problematiky, s ktorými sa odborníci bežne stretávajú vo svojej odbornej praxi.

Posilnenie v časoch neistoty a zlepšenie komunikácie s rodičmi - prihláste sa už dnes do januárových kôl vzdelávania

Ešte stále zostáva zopár voľných miest v inovačnom vzdelávaní „Inovatívne prvky v kariérovej výchove a poradenstve v školách“. **Pre učiteľky a učiteľov materských škôl** najbližšie kolá otvárame už v januári. Okrem praktických informácií a zážitkových aktivít k téme kariérovej výchovy získate množstvo nových zručností k nekonfliktnej situácii s rodičmi, ale aj posilnenie a podporu v časoch neistoty.

Viac informácií [nájdete TU](#). Rovnako v januári otvárame ďalšie skupiny vzdelávania „Inovatívne prvky v kariérovej výchove a poradenstve v školách“ **pre základné a stredné školy**. Čo v ňom môžete očakávať? Posilnenie v časoch neistoty a zmien, zdieľanie skúseností a výziev v bezpečnom prostredí, objavovanie svojich silných stránok a individuálnu oporu v tútorovi. Pre prihlásenie a ďalšie informácie [kliknite SEM](#).

Podpora zariadení v regiónoch

V uplynulom mesiaci sme pre účely zverejnenia aktualizovali dokument „Kľúčové zistenia z mapovaní v zariadeniach systému výchovného poradenstva a prevencie a špeciálnych výchovných zariadeniach“, kde sme zhromaždili najdôležitejšie zistenia z mapovania potrieb a mapovania pripravenosti na štandardizáciu systému VP a P. Dokument obsahuje aj následné odporúčania a riešenia jednotlivých zistení a čoskoro ho nájdete zverejnený na web stránke VÚDPaP. 6. decembra naše regionálne projektové centrum v Žiline usporiadalo online stretnutie „Ako môže vyzeráť multidisciplinárna spolupráca školských podporných tímov a poradenských zariadení v Žilinskom kraji v roku 2023“, ktorého sa zúčastnilo okolo 170 hostí. Cieľom stretnutia bolo prepájanie a sieťovanie organizácií, ktorého výsledkom bola tvorba databázy. Jednotliví zástupcovia participujúcich organizácií mali možnosť spoznať sa a zdieľať vlastné skúsenosti v bezpečnom prostredí, a spoločne zdefinovať multidisciplinárnu spoluprácu, kde je rodič súčasťou tímu.

Prví absolventi vzdelávania v sociálno-psychologickom výcviku

Vzdelávanie v sociálno-psychologickom výcviku má prvých absolventov, ktorí začiatkom decembra zložili záverečné skúšky vo forme kolokvií. *Prinášame vám spätnú väzbu od jednej z úspešných absolventiek vzdelávania:*

„Najskôr sme spoznávali dopodrobna svoje profesie a pracovné náplne, až sme sa postupne dostali k sebe samým. Uvítali by sme pokračovanie v týchto skupinkách, najmä rôzne hry, ktoré vieme použiť v praxi. Veľmi chválím lektorky, ktoré presne vycítili, čo v danej chvíli práve potrebujeme a boli veľmi flexibilné a tolerantné. Veľa som sa toho naučila, čo využijem v praxi, ale prišlo aj k premene mňa samotnej. Takto presne som si predstavovala sociálno-psychologický výcvik. Ďakujem.“

Čo je nové v národnom projekte „Usmerňovať pre prax“?

Ukončenie prvého bloku vzdelávacích aktivít v programe „Koordinátor školských podporných tímov“

V druhom kole inovačného vzdelávania „Koordinácia školských podporných tímov“ sme zrealizovali prvý blok vzdelávacích aktivít. Na základe vyhodnotenia spätnej väzby účastníkov vzdelávania priniesli lektori obsahovo veľmi podnetné a cenné poznatky v témach inklúzie a „školskej“ legislatívy, ponúkli zaujímavé, pre niektorých z nich aj nepoznané nástroje pre prácu v online priestore. Väčšina účastníkov v spätnej väzbe ocenila priateľskú atmosféru realizovaných online stretnutí, vysoko profesionálny a zároveň ľudský prístup lektorov a ich ochotu komunikovať s nimi. Pozitívna spätná väzba sa týkala aj celkovej organizácie a technickej realizácie vzdelávacieho bloku.

Diagnostické nástroje a výskum

Aktuálne v súvislosti s treťou vlnou pandémie, mapujeme psychologické dopady pandémie koronavírusu na žiakov základných škôl a ich rodičov, študentov stredných a vysokých škôl. Dáta budú spracované vo forme výskumnej štúdie. Štúdia zameraná na slovenskú adaptáciu *Škály úzkosti z koronavírusu* (CAS) je aktuálne v recenznom konaní v časopise *Death Studies* pod vydavateľstvom Taylor & Francis.

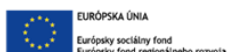
Tvorba obsahového a výkonového štandardu v metodickom usmerňovaní

Pracovná skupina, ktorá pracuje na definovaní obsahového a výkonového štandardu metodického usmerňovania v decembri vypracovala teoretické zakotvenia a definíciu obsahového a výkonového štandardu v metodickom usmerňovaní.

**USMERŇOVAŤ
PRE PRAX**

Tento projekt je financovaný zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

www.esf.gov.sk
www.minedu.sk

02 4342 0973

sekretariat@vudpap.sk

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava

Pozrite si zozrihy z našich webinárov

Ako sa CPPPaP a
CŠPP vedia zapojiť do
projektov Erasmus+

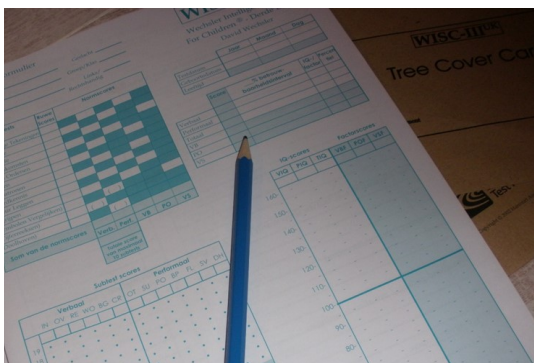

Pripravili sme informačný webinár k programom ERASMUS+ a Európskeho Zboru Solidarity pre školské zariadenia. Dozviete sa, čo sa pripravuje a na čo je možné žiadať finančné zdroje. Bližšie vám predstavíme 7 projektových návrhov, ktoré by mohli byť pre vás zaujímavé. Potreba webinára bola identifikovaná priamo v teréne, v poradenských zariadeniach počas našich mapovaní. Vďaka možnosti zapojenia sa do navrhovaných projektových výziev si odborníci môžu naplniť potreby hlavne v oblasti vzdelávania, naučiť sa novým, moderným prístupom k poskytovaniu odbornej pomoci ku klientele. Tá je čoraz rozmanitejšia a vyžaduje rýchle reagovanie a prispôsobenie sa novým potrebám a trendom. Ak ste sa webinára nemohli zúčastniť, môžete si ho [pozrieť TU](#).

Možnosti a úskalia vzdelávania žiakov so sluchovým postihnutím v systéme škôl hlavného vzdelávacieho prúdu

Webinár je zameraný na problematiku vzdelávania žiakov so sluchovým postihnutím v školách hlavného vzdelávacieho prúdu. Venuje sa typom porúch sluchu a ich prejavom v rečovej, kognitívnej a sociálnej oblasti u predškolákov a žiakov primárneho a sekundárneho vzdelávania. Po šiestich týždňoch pre všetkých účastníkov webinára (ako uzavretú skupinu) zrealizujeme kauzistický webinár, ktorého cieľom bude zdieľanie informácií, ako preniesli účastníci webinára získané poznatky do svojej praxe. Ak ste sa ho nemohli zúčastniť, môžete si ho [pozrieť TU](#).

Wechsler včera, dnes a zajtra

Na príklade výkonov dvoch detí vo Wechslerovom inteligenčnom teste sa analyzujú zmeny vo využití IQ testov v rezorte školstva. Určujú interpretáciu výsledkov a závery vyšetrenia psychológovia alebo požiadavky spoločnosti? Ak ste sa webinára nemohli zúčastniť, môžete si ho [pozrieť TU](#).

Diagnostika a Terapia rodiny

Účastníci/čky webinára sa dozvedeli o možnostiach diagnostiky a terapie rodiny v zmysle pripravovaných štandardov práce odborných zamestnancov. Zároveň sa obe lektorky podelili o vlastné skúsenosti, získané počas výskumnej a empirickej praxe, poskytli krátku video-ukážku a zodpovedali otázky, ktoré im v chate položili účastníci/účastníčky podujatia. Webinár si môžete [pozrieť TU](#).

VYPOČUJTE SI podcasty „Nahlas o deťoch“

Ako podporiť talent nášho dieťaťa?

V podcaste sa venujeme tomu, ako odhaliť talent dieťaťa a ako ho viesť tak, aby sme ho v nadaní podporovali. Ako môžeme rozvíjať talent? Od akého veku je to vhodné? [Vypočujte si TU.](#)

Ako vyberať hračky pre svoje dieťa?

V podcaste Nahlas o deťoch hovoríme o hračkách. Ako ich vyberať a koľko ich je tak akurát? Môžu sa chlapci hrať iba s autíčkami a dievčatá iba s bábikami? Vypočujte si [naš podcast.](#)

Koľko darčiekov je tak akurát?

Ak ste nestihli náš predvianočný podcast, v ktorom sme rozdávali darčeky, môžete si ho [vypočuť TU](#). Koľko darčiekov je tak akurát a mali by darčeky dávať aj deti? Treba ich k tomu viesť?

Máme na Slovensku detské gangy?

Celým Slovenskom otriasol prípad z Miloslavova, keď sa obeťou agresivity tínedžerov stalo iba 11 ročné dievča. Prečo sú k sebe deti agresívne a prečo majú potrebu šikanovať a ponižovať iných? [Vypočujte si TU.](#)

Zastavte sa s nami „Odborne na slovíčko“

Deti a duševné zdravie v škole

O téme nám prišla porozprávať psychologička Alena Kopányiová. Pozreli sme sa na ňu prostredníctvom teórie enviromentálnych systémov, ktorú inicioval ruský psychológ Urie Bronfenbrenner. Hovorili sme o tom, ako vytvoriť v školách a v školských zariadeniach prostredie, ktoré prispieva k udržaniu duševnej pohody dieťaťa. Taktiež o tom, ako možno definovať dieťa, ktoré prežíva duševnú pohodu. Alena Kopányiová pracuje viac ako 20 rokov ako psychologička vo VÚDPaP, kde sa zaoberá problematikou porúch správania a s tým spojenou prevenciou sociálno-patologických javov detí a mládeže, využívaním metód eyetrackingu a softvérového monitorovania prejavov správania v podmienkach psychologickkej a pedagogickej činnosti výchovného poradenstva a prevencie. Vo VÚDPaP vedie úsek výskumu a metodického usmerňovania. Podcast si môžete [vypočuť TU](#).

Ako prežívajú deti Vianoce v špeciálno-výchovných zariadeniach

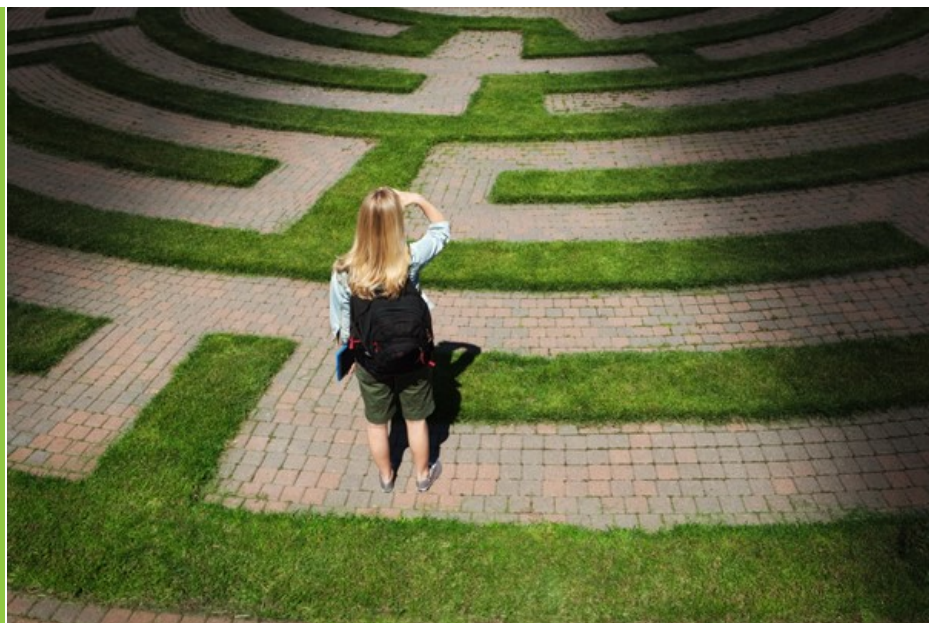
Ak vašej pozornosti unikol i náš ďalší predvianočný podcast, v ktorom sme sa s liečebným pedagógom Albínom Škovierom venovali tomu, ako prežívajú deti Vianoce v špeciálno-výchovných zariadeniach, môžete si ho [vypočuť TU](#). Albín Škoviera vyštudoval liečebnú pedagogiku, po absolvovaní ktorej pracoval viac ako 20 rokov v diagnostických ústavoch a v prevýchovnom zariadení pre deti ako liečebný pedagóg, vychovávateľ a riaditeľ. Predmetom jeho záujmu je dieťa vyrastajúce mimo biologickej rodiny v inštitúciách a náhradných rodinách a terapeuticko-výchovný systém práce v prevýchovných zariadeniach. Poskytuje supervíznu pomoc pre pracovníkov v detských domovoch i prevýchovných zariadeniach. Z tejto oblasti publikoval desiatky článkov doma i v zahraničí a napísal niekoľko monografií.

Prežívanie detí počas Vianoc z pohľadu práce na linke detskej istoty

Ak ste si nestihli vypočuť náš predvianočný podcast, v ktorom sme hovorili o prežívaní detí počas Vianoc, špecifiky z pohľadu práce na linke detskej istoty, [kliknite SEM](#). Otázky k tejto téme sme položili psychologičke a odbornej garantke linky detskej istoty Kataríne Trlicovej, ktorá stála aj pri jej vzniku pred 25 rokmi. Priblíži nám, čo sa javí u detí ako najnáročnejšie v rámci ich prežívania v období Vianoc, ale tiež to, ako môžu odborní a pedagogickí zamestnanci prispieť k tomu, aby deťom a žiakom pomohli lepšie zvládnuť niektoré náročné situácie, či prežívanie.

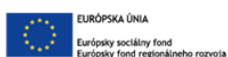
Prínos kariérovej výchovy a poradenstva

Témou [podcastu](#) je prínos kariérovej výchovy a poradenstva, a to aj v súvislosti so súčasnou epidemiologickou situáciou, ktorej ako spoločnosť čelíme. Naše hostky nám priblížia, okrem iného aj to, čo konkrétne sa môžu naučiť odborní a pedagogickí zamestnanci, ktorí sa rozhodnú prihlásiť do vzdelávania, ktoré realizuje Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie, práve v kontexte témy kariérovej výchovy a poradenstva. Obe naše hostky aktuálne pracujú pre Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie v rámci vzdelávacieho tímu NP Štandardy.

**USMERŇOVAŤ
PRE PRAX**

Tento projekt je financovaný zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

www.esf.gov.sk
www.minedu.sk

02 4342 0973

sekretariat@vudpap.sk

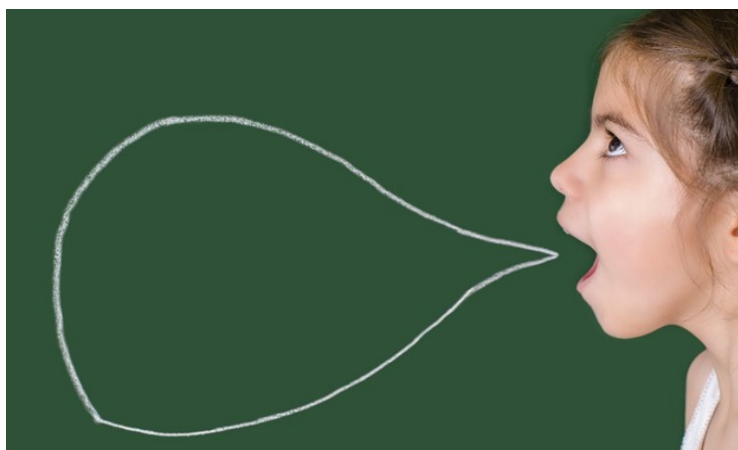
Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava

Zaujalo nás...

Slovník pojmov
a internetových trendov,
stolová hra a komiks
na prevenciu kyberšikany

Súčasnú deti sú konfrontované digitálnymi technológiami prakticky od narodenia, zatiaľ čo staršia generácia musí vynaložiť veľa energie na to, aby udržala krok s rýchlo sa vyvíjajúcimi technológiami. V spolupráci s partnerskou organizáciou [DigiQ](#) bol vytvorený Slovník pojmov a internetových trendov 2021, ktorý má slúžiť ako pomôcka pre učiteľov a pracovníkov s mládežou pri práci s bezpečnosťou na internete a prevenciou šikany a kyberšikany. Viac informácií [nájdete TU](#).

ŠPÚ predstavuje metodiku
„ako viesť svoju triedu
k férovosti a rešpektujúcej
komunikácii“

Hodnotové vzdelávanie v mnohých slovenských školách dlho neexistovalo. Triednické hodiny by sa teraz mohli premeniť na priestor, kde učelia hovoria so žiakmi o korupcii. Zmenu do škôl prináša spolupráca Nadácie Zastavme korupciu a Štátneho pedagogického ústavu. Vzdelávanie o čestnosti a férovosti je na slovenských stredných a základných školách overeným antikorupčným „očkovaním“ pre budúcnosť. Vďaka spolupráci neziskovky a štátu majú teraz triedni učelia a učiteľky príležitosť využívať svoje triednické hodiny pre hodnotové vzdelávanie. Ako návod im poslúži nová metodika z dielne Nadácie Zastavme korupciu, ktorú v týchto dňoch vydáva Štátny pedagogický ústav (ŠPÚ).

“Triednické hodiny nemusia slúžiť len na suché organizačné a administratívne úkony - sú vzácnym priestorom, ktorý triedny učiteľ môže využiť na vedenie triedy k férovosti a rešpektujúcej komunikácii,” hovorí Zuzana Vasičák Očenášová, spoluautorka metodiky. Nadácia Zastavme korupciu pod metodickým vedením ŠPÚ vytvorila manuál pre jeden školský rok. Ide o sériu desiatich na seba nadväzujúcich modelových triednických hodín, ktoré rozvíjajú témy ako férová tvorba triednych pravidiel, každodenné etické dilemy, či prečo je výhodnejšie nepodvádzať. Publikáciu [nájdete TU](#).

02 4342 0973

sekretariat@vudpap.sk

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava

Knižné novinky

Komunikace v pomáhajících profesích
Autor: Martin Dlabal
Portál, 2021

Kniha vás bude smerovať k vedeniu rozhovoru, ktorý je z pohľadu druhého účastníka príjemný. Postupne si prejdete rozhovorom krok za krokom a zoznámite sa s komunikačnými schopnosťami, ktoré vám uľahčia porozumieť druhému a ponúknuť mu vaše oznámenie prijateľným spôsobom. V prvej časti kniha ponúka možnosti, ako začať rozhovor a nepokaziť ho skôr, než začne. V druhej časti sa zameriava na také reakcie na oznámenia druhého účastníka komunikácie, aby mohol svoju tému dokončiť podľa svojich predstáv. V závere sa zoznámite s postupmi, ako oznamovať informácie, názory a rady, aby boli pre druhého prijateľné. Autorom publikácie je klinický psychológ a psychoterapeut a určená je predovšetkým pre odborníkov v pomáhajúcich profesiách.

Logopedické maľovanky (Logopedické cvičenia pre deti od 4 do 7 rokov)

Autorka: Ivana Novotná
Albatros, 2022

Logopedické maľovanky sú určené predovšetkým predškólakom a začínajúcim školákam, ktorým robí problémy správna výslovnosť niektorých hlások. Maľovanky môžu využívať nielen rodičia, ale aj učitelia v materských a základných školách a špeciálni pedagógovia. Pri práci s deťmi je veľmi dôležitá motivácia, pretože iba s jej pomocou môžeme dosiahnuť aktivácie dieťaťa. A práve maľovanky deti k práci vhodne motivujú a pomáhajú im predísť novej nechuti k logopedickým cvičeniam. Súčasne s touto interaktívnou knihou teda nezabudnite deťom podať kvalitné pastelky. V prvej časti knihy sú úlohy na precvičovanie hlások, s ktorými mávajú deti najväčšie problémy – Ď, Ť, Ň, L, C, S, Z, DZ, Č, Š, Ž, DŽ, R. Nácvik prebieha najskôr pomocou slov, viet, opisu deja na obrázku, potom sa deti naučia básničku a nakoniec urobia grafomotorické cvičenie, ktoré sa vzťahuje k básničke. V druhej časti potom deti plnia rôzne úlohy, pri ktorých precvičujú nielen výslovnosť, ale tiež rozvíjajú slovnú zásobu a schopnosť súvisle sa vyjadrovať, sluchové vnímanie pre hlásky, zrkadlové vnímanie, pamäť, predložkové väzby a ďalšie dôležité schopnosti a zručnosti.

Sledujte nás.

02 4342 0973

sekretariat@vudpap.sk

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava